

ПОНЯТТЯ, ЗМІСТ ТА ІНСТРУМЕНТИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОЛІМПІЙСЬКОГО СПОРТУ В УКРАЇНІ

СУББОТ *Анатолій Іванович* - д.ю.н., професор, завідувач кафедри публічного та європейського права Київського міжнародного університету

ORCID 0000-0002-1453-9379

УДК:342.951:796.032(477)

DOI: <https://doi.org/10.71404/EP.2025.1.52>

Стаття присвячена актуальності адміністративно-правового регулювання олімпійського спорту як важливої складової соціального та культурного розвитку нашої держави.

Автор доводить, що олімпійський спорт не лише сприяє популяризації фізичної культури та здорового способу життя серед населення, а й насамперед формує національну ідентичність, створює платформу для міжнародної співпраці та зміцнення авторитету нашої країни на світовій арені.

Підкреслено, що в умовах інтеграції України до світового спортивного співтовариства питання правового забезпечення олімпійського спорту набуває особливого значення, тому що ефективна адміністративно-правова база стає фундаментом для сталого розвитку олімпійського руху.

У свою чергу доводиться, що саме адміністративно-правове регулювання є однією з ключових складових у забезпеченні функціонування системи олімпійського спорту, що охоплює комплекс заходів, які безпосередньо спрямовані на організацію, управління, контроль та розвиток спортивних процесів, зокрема діяльність спортсменів, тренерів, спортивних організацій та установ.

Досліджено, що в Україні ця сфера регулюється низкою нормативно-правових актів, включаючи закони, постанови Кабінету Міністрів України, накази профільних міністерств, а також міжнародні правові акти, ратифіковані державою. Проте, незважаючи на значний прогрес у формуванні правової бази, низка питань залишається недостат-

ньо дослідженим. Зокрема, це стосується механізмів фінансування, взаємодії органів державної влади зі спортивними федераціями, а також інтеграції українських спортсменів до міжнародної системи змагань.

Ключові слова: правове регулювання, адміністративно-правове забезпечення, нормативно-правовий акт, міжнародний правовий акт, адміністративно-правові інструменти, адміністративні процедури, адміністративно-правове регулювання Олімпійського спорту, фінансування спорту, аналіз правових актів, антидопінгова політика.

Постановка проблеми

Дослідження обумовлено необхідністю вдосконалення адміністративно-правових інструментів, які забезпечують розвиток Олімпійського спорту в Україні. В той же час, поєднання загальнодержавного підходу, а також дотримання міжнародних стандартів дозволить підвищити конкурентоспроможність українських спортсменів та забезпечити дотримання принципів прозорості, ефективності та інклюзивності в управлінні спортивною сферою.

Мета наукової статті полягає у дослідженні поняття, змісту та інструментів адміністративно-правового регулювання Олімпійського спорту в Україні. Особливу увагу приділено аналізу правових актів, що регламентують цю діяльність, виявленню прогалин у чинному законодавстві, а також розробці пропозицій щодо його вдоскона-

лення. У межах дослідження також буде розглянуто міжнародний досвід адміністративно-правового регулювання спорту та можливості його адаптації до українських реалій.

Таким чином, вивчення адміністративно-правового регулювання Олімпійського спорту є надзвичайно важливим як з наукової, так і з практичної точки зору. Адже ефективна правова база є основою для досягнення високих результатів у спорті, зміцнення здоров'я нації та формування позитивного іміджу України у світі.

Стан дослідження

Адміністративно-правове регулювання можна визначити як систему заходів, які здійснюються уповноваженими суб'єктами публічного управління з метою організації та контролю спортивної діяльності. Воно включає правові акти, адміністративні процедури, механізми контролю та відповідальності. Особливе місце у цьому регулюванні займає Олімпійський спорт, який, з одного боку, є частиною загальнонаціональної спортивної системи, а з іншого – підпорядковується специфічним нормам Міжнародного олімпійського комітету (МОК) та інших міжнародних спортивних організацій [1].

Доцільно підкреслити, що поняття адміністративно-правового регулювання охоплює кілька ключових компонентів, які забезпечують правову основу функціонування Олімпійського спорту.

Насамперед це нормативно-правова база. Основу адміністративно-правового регулювання становлять закони, підзаконні акти та інші нормативні документи, що регулюють спортивну діяльність. А саме: Закон України «Про фізичну культуру і спорт» [2], який визначає основні принципи та напрями державної політики у сфері спорту; Постанова Кабінету Міністрів України щодо фінансування Олімпійського руху [3]; Укази Президента України, спрямовані на підтримку спортсменів та спортивних організацій; Міжнародні нормативні акти, включаючи Олімпійську хартію, яка є основним документом МОК.

До наступного ключового компонента відносять суб'єкти адміністративно-право-

вого регулювання. До них належать: органи державної влади, зокрема Міністерство молоді та спорту України, яке координує діяльність у сфері спорту; Національний олімпійський комітет України (НОК), що забезпечує дотримання норм Олімпійської хартії; спортивні федерації, клуби та інші суб'єкти, що здійснюють управління Олімпійським спортом на місцевому рівні.

Також важливим компонентом адміністративно-правового регулювання є адміністративні процедури, який включає комплекс заходів, стосовно реєстрації спортивних організацій, ліцензування тренерів, акредитацію спортсменів та організацію змагань.

Та на сам кінець контроль та відповідальність. Адміністративно-правове регулювання передбачає механізми моніторингу виконання норм та стандартів, зокрема фінансовий контроль, перевірку дотримання антидопінгових правил, а також застосування санкцій у разі порушень.

Проте Україна має специфічні особливості у регулюванні Олімпійського спорту, які обумовлені історичним розвитком, правовою системою та міжнародними зобов'язаннями. По-перше, розвиток Олімпійського спорту в Україні багато в чому залежить від державного фінансування. З огляду на це, важливим аспектом є забезпечення прозорості та ефективності розподілу бюджетних коштів. По-друге, діяльність НОК України регламентується як національним законодавством, так і міжнародними нормами, що вимагає синхронізації цих двох систем [4, с. 43].

Крім того, однією з проблем є недосконалість механізмів взаємодії між органами влади, спортивними федераціями та місцевими органами самоврядування. Відсутність чітких адміністративних процедур нерідко ускладнює реалізацію програм розвитку Олімпійського спорту, особливо на регіональному рівні.

Натомість аналіз міжнародного досвіду свідчить, що в багатьох країнах Олімпійський спорт регулюється через партнерство між державою, приватними структурами та громадськими організаціями. Наприклад, у Сполучених Штатах основна роль у розви-

тку спорту належить неурядовим організаціям, тоді як держава виконує регулятивну та координуючу функції. У країнах Європейського Союзу значна увага приділяється інтеграції спорту в освітню систему, що сприяє підготовці молодих спортсменів. Для України корисним є вивчення таких підходів, адже вони дозволяють поєднувати державне регулювання з приватною ініціативою, забезпечуючи стійкий розвиток спортивної сфери [5].

Отже, адміністративно-правове регулювання Олімпійського спорту в Україні є складним і багатограним процесом, який потребує постійного вдосконалення. Удосконалення нормативної бази, підвищення ефективності управління, адаптація міжнародного досвіду та забезпечення прозорості у фінансуванні – це ключові завдання, вирішення яких сприятиме розвитку українського Олімпійського спорту.

В роботі окремо розглянуто зміст адміністративно-правового регулювання який охоплює кілька ключових напрямків.

Насамперед це розвиток спортивної інфраструктури. Державна політика спрямована на будівництво нових спортивних об'єктів, модернізацію існуючих стадіонів, арен і тренувальних баз.

Велика увага приділяється фінансуванню спорту. Адміністративно-правові механізми забезпечують прозоре та ефективне використання бюджетних коштів для фінансування спортивних програм і підтримки спортсменів.

Окрема увага приділяється антидопінгової діяльності. Україна інтегрує міжнародні антидопінгові стандарти, передбачає адміністративну відповідальність за порушення відповідних норм.

Велике значення надається інтеграції спорту в освітню систему через спеціалізовані школи, спортивні академії та програми популяризації здорового способу життя серед молоді.

Натомість незважаючи на прогрес у формуванні правового поля, залишається низка проблем: недостатність фінансування (бюджетні ресурси часто є обмеженими, що ускладнює реалізацію багатьох спортивних програм; проблеми з інфраструктурою (ве-

лика низка об'єктів не відповідають міжнародним стандартам); низький рівень координації (взаємодія між органами державної влади, спортивними федераціями та іншими суб'єктами потребує вдосконалення).

Отже, зміст адміністративно-правового регулювання Олімпійського спорту в Україні охоплює широке коло питань, включаючи нормативно-правове забезпечення, функції і завдання суб'єктів регулювання, а також основні напрямки розвитку спорту. В той же час для підвищення ефективності необхідно вдосконалювати законодавчу базу, підвищувати рівень фінансування та забезпечувати координацію між суб'єктами регулювання.

Як відомо, ефективне функціонування системи Олімпійського спорту в Україні значною мірою залежить від інструментів адміністративно-правового регулювання, що забезпечують координацію дій суб'єктів, організацію та контроль за дотриманням правових норм. Ці інструменти включають як нормативно-правові, так і організаційно-управлінські та фінансові механізми, що спрямовані на розвиток спортивної інфраструктури, підтримку спортсменів, підготовку кадрів і забезпечення міжнародного співробітництва [6].

Необхідно підкреслити, що нормативно-правові інструменти забезпечують створення єдиних стандартів у сфері Олімпійського спорту, що, у свою чергу, сприяє досягненню прозорості та ефективності управління.

Доцільно зазначити, що організаційно-управлінські механізми передбачають діяльність уповноважених суб'єктів у сфері спорту. До основних інструментів цього типу належать [7]: планування і стратегічне управління, що здійснюється у межах реалізації державної політики, розробляються національні програми розвитку спорту, які визначають пріоритетні напрями роботи, цілі та очікувані результати; координація діяльності суб'єктів, що реалізує Міністерство молоді та спорту України яке забезпечує взаємодію між державними органами, Національним олімпійським комітетом (НОК), федераціями та іншими зацікавленими сторонами; моніторинг і контроль, до організа-

ційно-управлінських інструментів належить також оцінювання виконання програм і проектів, спрямованих на розвиток Олімпійського спорту, перевірка ефективності використання бюджетних коштів.

В той же час організаційно-управлінські механізми дозволяють забезпечити координацію зусиль усіх учасників спортивного процесу та контроль за виконанням поставлених завдань.

Проте фінансування є ключовим аспектом адміністративно-правового регулювання Олімпійського спорту. Серед основних інструментів фінансового забезпечення можна виділити:

1. Державний бюджет. Бюджетні кошти спрямовуються на підготовку спортсменів, утримання спортивної інфраструктури, виплату стипендій і премій спортсменам та тренерам.

2. Гранти та спонсорство. НОК України активно залучає кошти від спонсорів і партнерів для реалізації програм розвитку спорту.

3. Міжнародна підтримка. Фінансові ресурси можуть надаватися через міжнародні спортивні організації, такі як МОК, у вигляді грантів, стипендій чи технічної допомоги.

Ефективність фінансових інструментів залежить від прозорості їх використання, чіткого розподілу коштів і контролю з боку державних органів.

У свою чергу інформаційна підтримка та освітня діяльність є важливими складовими регулювання Олімпійського спорту. До таких інструментів належать:

- популяризація спорту. Організація інформаційних кампаній, спрямованих на залучення молоді до занять спортом і підтримку олімпійських цінностей;

- освітні програми. Розвиток спортивної освіти через створення спеціалізованих навчальних закладів, проведення тренінгів і курсів для тренерів та спортсменів.

- наукові дослідження. Вивчення сучасних тенденцій у спорті, впровадження новітніх методик тренувань і відновлення спортсменів.

Ці інструменти сприяють розвитку спортивної культури та підвищенню рівня знань серед суб'єктів спортивної діяльності.

Антидопінгова політика є невід'ємною частиною адміністративно-правового регулювання Олімпійського спорту. До основних інструментів належать [8]:

1. Дотримання міжнародних стандартів. Україна впроваджує норми Всесвітнього антидопінгового агентства (WADA), забезпечуючи відповідність національного законодавства міжнародним вимогам.

2. Контрольні заходи. Здійснюється тестування спортсменів, перевірка дотримання антидопінгових правил під час змагань і поза їх межами.

3. Освіта та профілактика. Проводяться навчальні програми для спортсменів, тренерів та медичних працівників, спрямовані на запобігання використанню заборонених препаратів.

Ці інструменти допомагають забезпечити чесність і прозорість змагань, а також зміцнити репутацію українського спорту на міжнародній арені.

Отже, інструменти адміністративно-правового регулювання Олімпійського спорту в Україні є багатогранними і спрямованими на забезпечення всебічного розвитку цієї сфери. Вони включають нормативно-правові, організаційно-управлінські, фінансові, інформаційні та антидопінгові механізми, які дозволяють забезпечити належний рівень управління та контролю у спортивній галузі. Водночас для підвищення ефективності цих інструментів необхідно вдосконалювати законодавство, зміцнювати фінансову базу та розвивати міжнародне співробітництво.

Висновок

Олімпійський спорт, як складова фізичної культури та спорту, відіграє ключову роль у формуванні національної ідентичності, популяризації здорового способу життя та здійснює представництво країни на міжнародній арені. В нашій країні розвиток цієї сфери залежить від ефективного адміністративно-правового регулювання, яке забезпечує правову, організаційну та фінансову основу функціонування спортивної галузі. Розгляд цієї проблематики дозволив окреслити основні аспекти, зміст і інструменти адміністративно-правового регулювання Олімпійського спорту, виявити існуючі про-

блеми та запропонувати напрями їх вирішення.

Адміністративно-правове регулювання Олімпійського спорту в Україні має багатокomпонентний характер і включає нормативно-правову базу, організаційні структури, фінансові механізми, а також заходи контролю і відповідальності. Аналіз законодавства свідчить, що Україна має достатню нормативно-правову основу для забезпечення розвитку спорту, яка включає національні закони, підзаконні акти та міжнародні документи, такі як Олімпійська хартія. Однак, незважаючи на розвинуте правове поле, спостерігаються проблеми, пов'язані з недосконалістю законодавчих норм, відсутністю чіткої координації між суб'єктами спортивної діяльності та нерівномірністю фінансування.

Серед основних суб'єктів адміністративно-правового регулювання варто виділити органи державної влади, Національний олімпійський комітет України, спортивні федерації, місцеві органи влади та громадські організації. Їх діяльність спрямована на організацію та проведення спортивних заходів, підготовку спортсменів до міжнародних змагань, розвиток спортивної інфраструктури та популяризацію олімпійських цінностей. Однак, ефективність їх взаємодії потребує покращення, зокрема у сфері координації дій та розподілу ресурсів.

Зміст адміністративно-правового регулювання Олімпійського спорту визначається через реалізацію ключових функцій: нормотворчої, організаційної, контрольної, забезпечувальної. Державна політика у сфері спорту спрямована на розвиток спортивної інфраструктури, створення умов для підготовки висококваліфікованих спортсменів, дотримання міжнародних стандартів. Водночас необхідно удосконалювати механізми моніторингу використання бюджетних коштів, забезпечення прозорості діяльності спортивних організацій та доступності спортивних послуг для населення.

Інструменти адміністративно-правового регулювання є багатогранними та охоплюють нормативно-правові, організаційно-управлінські, фінансові, освітні та антидопінгові механізми. Їх комплексне вико-

ристання сприяє розвитку Олімпійського спорту, інтеграції українських спортсменів у міжнародну систему змагань, підвищенню рівня фізичної культури населення. Проте, з огляду на сучасні виклики, необхідно посилювати роль інноваційних підходів, включаючи цифровізацію процесів управління, розвиток приватно-державного партнерства, активніше залучення міжнародного досвіду.

Література

1. Кондратенко О. П. Олімпійський рух у правовому полі: український і міжнародний досвід. Харків: Право, 2021
2. Закон України «Про фізичну культуру і спорт» від 24.12.1993 № 3808-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#Text>
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 15.03.2006 № 331 «Про затвердження Положення про Міністерство молоді та спорту України».
4. Гулич О. І. Адміністративно-правове регулювання у сфері спорту в Україні. Київ: Юрінком Інтер, 2019.
5. The management in the sphere of physical culture and sport at the level of administrative and territorial units: traditions and innovations URL: https://www.researchgate.net/publication/296627016_The_management_in_the_sphere_of_physical_culture_and_sport_at_the_level_of_administrative_and_territorial_units_traditions_and_innovations
6. Нормативно-правове та організаційно-управлінське забезпечення розвитку фізичної культури і спорту України. В. П. Корж, М. В. Дутчак, О. К. Артем'єв та ін. Акт. пробл. фіз. культури і спорту: зб. наук. пр. 2006. № 10. С. 4–12.
7. Державна політика у сфері фізичної культури і спорту як об'єкт публічного адміністрування: питання сьогодення. URL: <https://doi.org/10.36550/2522-9230-2022-12-171-175>
8. Закон України «Про антидопінгову діяльність у спорті». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2023, № 14, ст.33. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-20#top>

Subbot Anatolii
Doctor of Law, professor, Head of the
Department of Public and European Law, Kyiv
International University
subbot@kat.kiev.ua,
ORCID 0000-0002-1453-9379

The article is devoted to the relevance and importance of administrative and legal regulation of Olympic sports as an important component of the social and cultural development of our state.

The author proves that Olympic sports not only contribute to the popularization of physical culture and a healthy lifestyle among the population, but also at the same time form a national identity, create a platform for international cooperation and strengthen the authority of our country on the world stage.

It is emphasized that in the context of Ukraine's integration into the world sports community, the issue of legal support for Olympic sports acquires particular importance, because an effective administrative and legal framework becomes the foundation for the sustainable development of the Olympic movement.

In turn, it is proven that administrative and legal regulation is one of the key components in

ensuring the functioning of the Olympic sports system, which encompasses a set of measures that are directly aimed at the organization, management, control and development of sports processes, in particular the activities of athletes, coaches, sports organizations and institutions.

It has been studied that in Ukraine this area is regulated by a number of regulatory legal acts, including laws, resolutions of the Cabinet of Ministers of Ukraine, orders of relevant ministries, as well as international legal acts ratified by the state. However, despite significant progress in the formation of the legal framework, a number of issues remain insufficiently explored. In particular, this concerns funding mechanisms, interaction between state authorities and sports federations, as well as the integration of Ukrainian athletes into the international competition system.

Keywords: legal regulation, administrative and legal support, regulatory and legal act, international legal act, administrative and legal instruments, administrative procedures, administrative and legal regulation of Olympic sports, sports financing, analysis of legal acts, anti-doping policy.